

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.40
 Pol leta . . . . . „ 2.20
 Četrt leta . . . . . „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ „ 2 „
 6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soča“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opravištvu „Soča“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Kaj nam prinese leto 1885?

Na pragu novega leta obračamo se do vseh p. n. gospodov naročnikov plačnikov in svojih čitateljev s presječnim voščilom, da bi jim leto, katero smo prav kar nastopili, prineslo obilno srečo in da bi jim izpolnilo vse njih želje. Zahvaljujemo se ob enem na priznalnih glasovih in voščilnih pismih, katera smo prejeli od raznih stranij. Ni nam mogoče odgovarjati v posebnih listih na vsako stran; zato naj velja skupni in splošni: Bog plati, Bog usliši. Da želimo svojim čitateljem in svojemu rodu vse dobro, lahko je spoznati iz truda, ki ga radovoljno prenašamo v njihovo korist brez svoje hasni, temveč z mnogostransko škodo, ki bi nas lahko ostrašila pri trudopolnem delu. Zavest, da delo ni zgubljeno in da ni brez javne koristi, vzdržuje nas ter nam daje pogum in srčnost v tesnih razmerah. Brez boja ni zmage, brez zmage ni venca, ki naj si ga služi vsakdo, kakor more. Pogum in stanovitnost daje nam zavest, da narod je zbužen, da narod je z nami, da naš list je v resnici odmev njegovih teženj in pot: ob, če tudi ne more kaj pogosto zapisovati veselih uspehov na narodnem in političnem polju.

Kakor smo v zadnji številki sklenili politični račun preteklega leta, tako nam je danes podati kratek proračun ali preudarek tega, kar nas čaka v novem letu, katero smo nastopili. To leto ne bo za nas brez politične važnosti, timveč vršilo se bo v njem marsikaj, na kar je treba že zdaj misliti. Najvažnejše bodo volitve v državni zbor, ki se razpišejo do prihodnje jeseni. O volitvah kaže narod stopinjo svoje politične zrelosti, kaže, ali dela po momentannih (začasnih) utisih, ali pa po globokem premišljenju, ali dela po dogovoru s svojimi zavednimi in veljavnimi sinovi, ali pa po piščalki, ki sladko piska južne pesmi, da si dobi hvalo pri zastopnikih severne besede, ki z desnico držijo za žep, a levico podajajo narodu, nevedočemu, da prijateljstvo, skleneno z levo roko, je navidezno, neveljavno, v kratkem razrušljivo, v korist le eni stranki, drugi pa v škodo. Nadejamo se, da goriški Slovenci ohranijo pri prihodnjih volitvah v državni zbor ono častno mesto, ki so si je priborili pri zadnjih deželno zbornskih volitvah pred dvema letoma. „Soča“ ne bo zaostajala v tem oziru, ampak bo podučevala in pojašnjevala o pravem času to prevažno zadevo. Rojake prosimo, naj se ne prenačijo, naj počakajo, da se skupno pogovorimo o naših potrebah in o pomočkah proti njim. Skupno delovanje bo častno in uspešno, koristno in blagonsno.

Tudi v kupčijsko zbornico bo treba letos voliti in Slovenci ne smemo pri tem zaostati. Če tudi nam volilniki ne kažejo potrebnih večin, moramo se vender ganiti, da ne porečejo, da nas ni. Ko bodo tržaški agenti sestavljali listo kandidatov kupčijske zbornice v Gorici, ne bodo mogli nas prezirati. Kadar se ojači konservativni živeli v Gorici, bomo Slovenci celo zmagovali, ali zdaj, ko se italijanski konservativci in liberalci ločijo le po imenih ne pa v dejanjih, ko se konservativci javnemu življenju ali odtegujejo ali pa iz uljudnosti liberalcem pritrjujejo, na to ni še misliti. Do združenja Slovencev s konservativnimi Italijani pa mora priti, kajti liberalni Italijani se prostosti, katero uživajo, kmalu nasitijo ter začnejo biti neporodni. Tedaj bo morala vlada pokazati jim roge in pri tej priložnosti prošine iskra življenja konservativce, liberalci se pa začnejo ločiti, kolikor jih ne zbeži v konservativni tabor (kakor ovce, ko pastir s palico zamahne), v avstrijske liberalce (večinom protestante) in v liberalce brez pridovka.

Morebiti, da dobimo v teku tega leta še kaj drugega. Čas bi bil, da bi visoka dunajska vlada, ki je pred šestimi leti razvila zastavo narodne ravnopravnosti, enkrat tudi v dejanjih pokazala, kaka je tista ravnopravnost, drugače bomo vedeli o nji le toliko, kolikor o Repoštevovih gradovih, skritih v gostih gozdih in v globini pod zemljo. Na Kranjskem začela je zora ustajati, sčasom se morda celo zdani. Vlada je uredila na ljubljanskem gimnaziju slovenske paralelke ter je imenovala rečenemu zavodu ravnatelja, ki je stvarnik onih načrtov, po katerih se sedaj v Ljubljani podučuje. Ker se je ta poskušnja na Kranjskem jako dobro obnesla, ker je bil celo presvitli cesar o priliki svojega pohoda kranjske dežele z nemišino, katero so govorili dijaki slovenskih razredov, jako zadovoljen, in ker ni razloga, da bi se narodna ravnopravnost nekaterim Slovincem delila, drugim pa zanikala, pričakovati je, da izdâ visoka vlada tak ukaz, kakeršen velja za Kranjsko, tudi za druge dežele, v katerih obiskujejo Slovenci domače srednje šole.

Tudi v gmotnem oziru moramo napredovati in prepričani smo, da bomo to leto še bolje in z večjimi koraki napredovali nego do sedaj. Goriška ljudska posojilnica imela je v preteklem letu prometa za 18-20 tisoč gold. Na sebi ta vsota ni posebno velika, ali za naše razmere je visoka, kajti začeli smo, rekel bi, z ničem, z dobro voljo, z jako malim kapitalom. Dosedanje redno in pravilno poslovanje ljudske posojilnice dobi jej gotovo zaupanje pri narodu in

udeležitev pri njej bo vedno večja toliko v oddelku za posojila, kolikor v onem za hranilne uloge. Sami si moramo pomagati, ako se hočemo rešiti tuje sile; dokler nam tujec denar posojuje, je on naš gospodar; otrepati se moramo denarnih spon, ako hočemo biti prosti in sami svoji v drugih ozirih.

Posebno skrb moramo obračati letos, kakor sploh do zdaj, na narodna društva, zavode in ustanove. Družina odgojuje in obrazuje posameznike dobro, a družinski upliv marsikomu pomanjkuje s cela ali delom; to se mora namestiti v društvih in narodnih zavodih. Vso hvalo zaslužijo goriški rodoljubi, ki so osnovali otroški vrt, ali dobra stvar se mora tudi vzdržati in ohraniti. Vrhu tega pa bo treba skrbeti za otroke, ki izstopijo iz otroškega vrta, da bodo imeli iti kam v šolo. Dečki se sprejemajo na vadnico, ali deklice so le redko tako srečne, da bi se sprejole na vadnico; zato ne bo preostajalo drugega nego to, da si ustanovimo vsaj za deklice privatno slovensko šolo, katero mora potem mesto prevzeti v svojo skrb. Ako nimamo slovenskih šol, zastoj je ves naš napor, ker komaj se otrok rodi, uže nam ga usameje ter odgojujejo za italijanstvo. Goriški liberalni Italijani se brigajo za italijansko vseučilišče v Trstu, na slovenske ljudske šole, katere so dolžni ustanoviti, se pa niti ne spominjajo. Pravijo, da to zahteva ljubezen do njih narodnosti, kakor da bi prava ljubezen zahtevala, da se bližnji zavira v svojem gmožnem in duševnem napredku.

Vsi naši naporji bodo šibki in revnega uspeha, ako nas Bog ne bo podpiral in nam ne dá dobre letine, ker če človek prav ničesar nima, ne more s čem začeti in ne more ničesar doseči. Gotovo izreka mo najsrčnejšo željo vsakega Slovenca, ako rečemo, naj bi se nas Bog usmilil in naj bi nam zopet povrnil ona vinska leta, ki so širila veselje in premožnost po deželi, ter naj bi nas obvaroval vsake nezdode. Ali treba je, da se tudi kmet sam trudi ter da si obrača v korist, kar so ljudje novega izumili na kmetijskem polju. Naš list rad ustreza takim potrebam ter objavlja raznovrstne gospodarske sestavke.

Slednjic se zopet priporočamo gospodom rojakom posebno na deželi, naj bi nas blagovolili podpirati z dopisi, naznanili, sestavki, raznimi opombami in sporočili, da bo list v resnici odmev goriških Slovencev ter da bo ljub znanec v vsakej slovenski družini.

LISTEK.

DRAŽBA.

Kaj danes hrumi razburjena vás?
 Kaj otlo, mrtvaško bóben ropóče?
 In, čuj, skoz hrum in ropót ta glas,
 Glas dece, ki milo se joče!

Pred hišo na selu sodnik sedi,
 Na mizi usódnih pisem snopíči,
 Ob strani beríc in on stojí,
 Ki hujši je, nego beríci.

Sodníke, beríče je sémkaj pozvál
 Neusmíljenik trdí in grozovítí,
 Sirotam negódnim vse bo prodál,
 Da divjo pohlepnost nasítí.

Ropóče bóben in kliče beríc,
 Ljudjé hrumé in plačó otroci;
 A sívca brez čúta ne gane nič,
 Ne hrum, ne solzá potóci.

Ropóče boben, vpíje beríc,
 In kos za kosom glasno izklicuje;
 A nihče ne more rešiti nič,
 Vse sam brezsréčnik kupuje.

Za kosom se kos od kmetíje drobí
 Med klikom in hrumom, ropotom in jokom,
 Kot rézali ud bi na ud, se mi zdí,
 S telesa sirotnim otrokom.

Ah, hišo je že izklical klicár, —
 Zdej deca nesrečna zajoka, zastoka,
 Kot streho objemal bi dívji požár,
 In kot da tramovje že poka.

Že v drugo, že v tretje klicár se glási,
 Sirote trepečejo v grozi, v brezupí,
 Ljud prosí solzéč, naj jim hišo pustí,
 Zastonj! Še hišo on kupí!

A zdajci se vspné mož sívolás,
 Visók in častít in z brado do pasa,
 Z bliskovi v očéh zagrmí na glas
 Kot prérók iz davnega časa:

„Gorjé ti, gorjé, brezdušni krvník,
 Ki solza sirot srcá ti ne gane,
 Pravíčen nad tábo bedí plačník,
 Dolžán ti tagà ne ostane.“

„Krivíce si v brazde življenja sejál,
 Sejál si nesréčo, sejál si kletev,
 Te setve sad stóteren boč bral,
 Prokletstvo tvoja bo žetev!“

„Kot tí zdaj sirote iz doma podís,
 Za sólze njih slep in gluh za njih stoke,
 Nekdáj izženó iz tvojih híš
 In tebe in tvoje otroke!“

Ljudjé ostrmé, odrtašk se zgrozí
 In stresa od straha se kot trepetítká,
 Neznánčeva grožnja mu v uhu šumí
 Kot kletev strašná Vsesódníka.

Ta kletev kot strela omami mu um,
 Plašán, gologláv od družbe plane,
 In skozi vrsté strmečih trum
 Beží iz vasí na poljane.

Beží od domú obupen vés,
 Kot izpred Boga ubijalec prvi,
 Progauja ga kës ko vstekel pës
 In ránja srcé mu do krvi.

Ogíblje ljudí se, njih sél in mést,
 Po krajih neznaníh potíče se bláz en,
 Žíví mu v spomínu le kletev zavest
 In kazni preteče bojazen.

Okrog brez počítka blódi vsígdár,
 Ne vé, kam pót ga bo tuja zanésla,
 Kot čoln, ki ga zgrábil je ljúti víhar,
 In atrí mu brodarja in vesla.

Banke in posojilnice.

Pod tām naslovom prinesel je „Slov. Narod“ članek, ki obsega tudi za naše čitatelje mnogo poučljivega. Zato jim ga tukaj podajemo. Članek, nekoliko okrajšan, slove tako le.

„Na milijone goldinarjev splavalo je že se vodi po faliranih bankah; na tisoče premožnih in bogatih rodbin prišlo je na beraško palico vsled slepega zaupanja v banke; in vse te žalostne izkušnje neso počile ljudstva niti oči odprle občinstvu, da bi spregledalo in spoznalo rahle in prihe podloge, na katerih se ziblje bankini sistem v Avstriji. Kedar slišijo ime banke, domišljujejo si neusahljive zaklade zlata in srebra in nosijo svoj denar kasi, še veselji, da ga hoče banka vzeti in po 4 1/2% obrestovati. In ko pride do poloma, nečejo verjeti, da bi njihove uloge ne ostale popolnoma varne in da bi se ne izplačale v polnem znesku, dokler jih stanje konkurne mase ne pouči, da k popolnemu izplačevanju ulog pri bankah nikdo ni zavezan, niti upravni odbor, niti nadzorstvo, najmanjše neveda bankini direktorji in uradniki, če prav neso ničesar izneverili.

Tako za oškodovane stranke gotovo prav žalostne polome doživeli smo še te dni s Pragi in v Ljubljani; na Dunaji pa je dozdaj le pomoč velike nacionalne banke otela tamošnje eskomptno banko pred polomom.

Odkod tedaj tako siepo zaupanje občinstva v banke, ki se ne dá omajati po mnogih „krahih“ in ki v malo letih pozabi, da je bilo grdo ogoljufano? Glavni razlog je v tem, da se le malo ljudij briga za osnovo denarnih zavodov in da zlasti nikdo ne vpraša, kdo ima prav odgovornost in poročstvo za zaupani denar pri bankah.

Banke so delniška (akcijska) društva, v katerih se združijo manjši kapitalni zneski po 100, 200 do 500 gl. v velik kapital, s katerim se potem posluje, da delnice kolikor mogoče nosijo visoke obresti. Delnice se ne glasé na ime, vsak jih lahko kupuje in poseduje in nikdo se ne briga za lastnika delnice. Le upravni odbor in nadzorniki morajo se voliti iz delničarjev. Delovanje bankino pa je neomejeno in ne zahteva se nobeno razmerje mej delniškimi kapitalom in mej svotami, katere sme banka kot uloge sprejemati. Delničarji neso niti najmanjše odgovornosti za uloge in upravni odbor in nadzorstvo le v toliko, da redno pregledujejo računsko knjigo in blagajnico.

Banka sme torej desetkrat ali dvajsetkrat več denarnih ulog sprejeti, nego ima delniškega kapitala; sploh ni za njo v tem nobene meje, koliko znaša njen prvotni kapital.

Vsak delničar je za bankine dolžnosti zavezan le s tistim zneskom, katerega ima v bankinih delnicah, pa ne s krajcarjem svojega ostalega imetka. Tako je bankina osnova in taka ostane dokler se ne spremeni dozdajna delniška postava.

Na popolnoma drugej podlagi pa stoje posojilnice, in čuditi se moramo občinstvu, da dozdaj še ni spoznalo tega bistvenega razločka, in rajši nosi svoj denar v nevarne banke, kakor v popolnem zanesljive posojilnice. V delniških družstvih je združeno mnogo malih kapitalov v veliki delniški kapital; pri hranilnih in posojilnih zadrugah pa je združenih več ali manj oseb, da si s tem pridobe potrebni kredit v svoje namene. Tudi pri posojilnicah ulež vsak zadržnik neko svoto, zadržni delež, kar je podobno delnici, pa v tem ko pri delničarji poneha vsako poročstvo nad zneskom

vplačane delnice, zavezan je vsak zadržnik pri posojilnici, ako je zaveza neomejena, z vsem svojim privatnim imetkom za posojilnične dolžnosti. Uložniku pri posojilnici se tedaj ni bati niti za jeden krajcar svoje uloge, tem menj, ker pri posojilnici vsak zadržnik pazi, da se z denarjem vestno ravna, kajti on ve, da pri izgubi zadržnega kapitala bi se segalo na njegov privatni imetek. Še celo posojilnice z omejeno zavezo so varnejše za uložene denarje, kakor banke, ker vsak zadržnik po postavi ni zavezan le za svoj delež, temuč za podvojen delež.

Ko bi bili tisti gospodje, ki so svoj denar v slepi zaupnosti nosili v banko, naložili ga v slovenskih posojilnicah, ne bi jim trebalo zdaj kesati se, da so tako neprevidno ravnali. Morda pa jim je, kar je stari slovenski greh, oči slepilo to, da je banka nosila nemški pečat in da je bila od Nemcev ustanovljena, posojilnice pa da zategadelj neso vredne zaupanja, ker so slovenske in so jim na čelu izkušeni, požrtovalni rodoljubi, ki tiho pa uspešno delujejo in se izogibajo sieparstev. To je tista slovenska pohlevnost, katere se ne more privaditi, da bi stala na lastnih nogah.

Nadejamo se, da odslej premine tisti blešč, ki jo obseval jednake nemške banke, in da naši imoviti može začnejo držati se gasla, katerega nosimo vsi tako radi v ustih, ne da bi se po njem ravnali: „Svoji k svojim!“ Tudi goriški Slovenci, ako se jim bo priporočala kaka banka, naj si zapomnijo ta nauk.

O važnosti in koristi prvega mleka za tele.

O tem predmetu se je že zelo veliko pisalo, a vender gotovo ne bode škodilo, ako par besedi še v „Soči“ o njem pregovorimo. — Mnogo je še kmetovalcev, kateri se trdno ravnajo po stari navadi, da namreč, kadar krava stori, ne dajo prvega mleka telu posesati, ampak je popred do čistega pomolzejo.

Še pred par dnevi sem govoril s posestnikom iz naših hribov, kateri mi je rekel, da je sploh pri njih navada prvega mleka ne dati mladiču; tudi so mi šolski učenci pritrdili o tej navadi pri njih doma. Materino mleko je pa za vsacega mladiča gotovo jedin naravni živež; ta živež mu je že sama natora določila, tedaj mu ga tudi mi moramo privoščiti.

Mleko prve dneve po porodu se jako razlikuje od poznejšega ter ima to mleko pri mladiči dvojno nalogo: namreč služi mu kakor kranja in kakor čistilo (purga) to je, da iztrebi iz črev neko klejsto blato, katero se je nabralo v mladiči, dokler je še v materinem telesu bilo.

Že sama natora je to prvo mleko naredila slano, da more mladičev život očistiti (iztrebiti). Ako mi tedaj mladiču ne privoščimo tega mleka, ki je v resnici po barvi in po okusu zelo različno od poznejšega, delamo popolnoma napačno in proti naravi, ki je to že sama tako ustanovila.

Posnemajmo divjo žival, pri kateri gotovo prvo mleko vedno mladič dobi, a vender ne bode nihče trdil, da ti mladiči niso zelo zdravi in čvrsti. Prav zastran tega, ker teletom kratino prvo mleko (mle-zivo), pogostoma mlada teleta boleha.

„Blato, katero se je pred porodom v črevih nabralo, ne gre od njih, ampak začne se kisati, mladiča začne napenjati in klati, driska ga napade, noge mu začne v kolnih otekati itd., takó da se redkokrat dadó dobro ozdraviti.“

Ubogi kmetovalec to nevarno bolezen mnogim drugim rečem pripisuje, a tega noče razumeti, da je on tega sam kriv, ker mu ni prvega mleka kakor pravo zdravilo privoščil.

Samo ob sebi se pa že umeje, da mladiču, ako ima krava dovolj mleka, ni ti treba dati vsega mleka posesati, ampak preobilno pomolzi in drugače porabi. Poskusite, dragi kmetovalci, kar vam tukaj priporočam, in uže pri prvem teletu prepričate se sami, da „prvo mleko“ ni mladiču škodljivo, ampak za njegovo zdravje prepotrebno.

Žepič.

Dopisi.

V Gorici, 30. dec. — Preteklo nedeljo imelo je tukajšnje „Slov. bralno in podporno društvo“ svoj letni občni zbor. O napovedani uri začeli so se zbirati društveniki ter so dohajali skoro med vsem zborovanjem, tako da jih je narastlo precej veliko število. Podpredsednik dr. Gregorčič odpre zborovanje ter naznani, da ga je naprosil g. predsednik, ki je bil radi bolezni oviran, da bi bil prišel k zboru, naj bi vodil letošnji občni zbor. Prvo je prišlo na vrsto tajnikovo poročilo, ki je precej na dolgo in natančno opisovalo odborovo delovanje v preteklem letu, posebno vse priprave za blagoslovljenje društvene zastave, ki se je moralo odložiti. Občni zbor je vzel brez ugovora in brez opombe lepo sestavljeno poročilo na znanje. Društveni gospodarnik je poročal o pohištvu in o knjižnici; gledé zadnje je priporočal društvenik dr. Kos, naj bi se za knjige nekoliko več

izdalo nego se je do zdaj storilo in naj bi se pazilo, da se kupujejo le take knjige, ki so društvenikom primerne. Denarničarjevo poročilo se je enoglasno vzelo na znanje ter se je izrekla po njegovem navetu zahvala gospodom poverjenikom. Na to je knjigovodja čital račun za preteklo in proračun za prihodnje leto. Pri razpravi o stroških prošlega leta menil je g. dr. Kos, naj bi se kupil hektograf (prepisovalno orodje), da bi se tiskarski stroški zmanjšali. Knjigovodja je pojasnil, da s hektografom bi se stroški ne zmanjšali in ni se sklenilo nič v tej zadevi. Julij pl. Kleinmayer je menil, naj bi bili odborniki plačali iz svojega žepa denarne stroške za potrebno vožnjo o priliki, ko so se dejale priprave za blagoslovljenje društvene zastave. Šolski nadzornik g. Vodopivec je pojasnil, da odborovo postopanje je bilo popolnoma pravilno, ter je predlagal, naj zbor odobri odborovo postopanje v tej zadevi. Navet je bil z vsklikom sprejet. Na to sta se potrdila račun in proračun. Za tega poročanja predsedoval je g. prof. Berbuč.

Prišel je na vrsto odboro v nasvet za imenovanje novih častnih udov. Tajnik g. Prinčič je predlagal visokorodnega gospoda Dra gotina grofa Lanthierija v Vipavi in Rifembergu, gospodarnik g. Vuga pa milostljivega gospoda Josipa Jurija Strossmayerja, škofa dijakovarskega, oba zarađ posebnih zaslug za podporno društvo. Naveta sta bila sprejeta z vsklikom in glasnim odobravanjem. Raznih nasvetov ni bilo, zato je sledila volitev predsednika, odbornikov namestnikov in mirilne sodnije ali senata. Predno je začela volitev, opisal je podpredsednik z živimi besedami neumorno delovanje dosedanjega predsednika, g. Fr. Povšeta, vodje deželne kmetijske šole v Gorici, ki zarađ bolehnosti ne more sprejeti mesta, na katerem je od prvega začetka podpornega društva požrtovalno deloval, ter nasvetuje, naj občni zbor izreče društvenemu predsedniku svoje obžalovanje zarađ bolezní, svoje priznanje in zahvalo za umno in trudapolno vodstvo, kož tri leta in najserčnejšo željo, da bi mu Bog kmalu povrnil ljubo zdravje. Predlog je bil z vsklikom sprejet. Dalje je bil sprejet podpredsednikov predlog, naj zbor izvoli deputacijo, ki naj bi po občnem zboru g. Fr. Povšetu sporočila ta sklep. V deputacijo so bili voljeni gg.: dr. Nikolaj Tonkli, dr. Gregorčič, prof. Berbuč, Jušt Vuga in Karol Prinčič, ki so svojo nalogo še tisti dan izvršili. Gospod predsednik je bil ginjen take udanosti podpornega društva.

Pri volitvi je bil izbran društvu predsednik dr. A. Gregorčič, profesor bogoslovja. V odbor so prišli gg.: Ivan Berbuč, Anton Fon, Jožef Hvala, Julij pl. Kleinmayer, Ludovik Lodati, Ivo Pirjevec, Frano Sivec, dr. Nik. Tonkli, Jušt Vuga, Hilarij Zorn. Namestniki so gg.: Karol Prinčič, Franc Komac, Anton mejni grof Obizzi; senatorji pa gg.: Fr. Erjavec, Peter Kopal dekan, dr. Kos, Fr. Podgornik. V prvi odborovi seji bil je voljen podpredsednik dr. N. Tonkli, tajnik Fr. Sivec, denarničar I. Pirjevec, knjigovodja H. Zorn, knjižničar J. pl. Kleinmayer, gospodarnik J. Vuga. Veseličnemu odseku načelnik je g. J. pl. Kleinmayer. Naj bi društvo lepo napredovalo tudi pod prenovljenim odborom.

Ne s Krasa, 16. dec. — Dva dopisnika — eden s Tolminskega, drugi s Krasa — v št. 49. in 50. večecnjene „Soče“ pretresujeta razmere in potrebe ljudskih šol. Dopis s Krasa nam priča, da o ljudskih šolah in njih uredbah utegne vsak govoriti, bódi si kompetenten ali ne. Učitelji smo z delom tako obloženi, da nam je le redkó kedaj mogoče za pero prijeti in pisati o razmerah ljudskih šol pri nas, dasi vemo, poznamo in živo čutimo njene potrebe; marljivejši v dopisovanji so pa drugi ljudje, katerih ne vemo marsikedar kam prištevati, med šolske prijatelje ali neprjatelje. Kdor nam kaj premišljenega, dobrega in jedrnatega pove, hvaležni smo mu, naj bo katerega koli stanu. „Kompetentnost“ ali „nekompetentnost“ se ne sodi po stanu — posebno v dopisih ne — ampak po razpravi dotičnega predmeta; delo samo hvali ali gaja. Marsikdo bi ne storil napačno, če bi uzel to in ono strokovnjaško pedagogično knjigo v roke študiral načrte, splošne in posamezne, sam delal v šoli, zraven pa pomislil, da nobena reč na svetu ni na prvi udarec popolna, in bi še le po večletni skušnjaji ali vsaj po natančnem opazovanji izrekel svojo sodbo.

G. dopisnik s Tolminskega se poteguje za one vasi tolminskega okraja, ki nimajo rečne šole, dasi štejejo od 100 do 140 pod šolsko dolžnost spadajočih otrok. Zdi se mu krivično, da so v Bolci, Koboridu in Tolminu štirirazrednice „kot imeitna potrata“, med tem ko so vasi: Log, Cez-Soča, Libušnje, Ponikve, Stržišče in Podbrdo brez redne šole.

G. dopisnik kaže, da je vnet za šolo in pravico. Njega učiteljstvo gotovo spozna za „kompetentnega“, naj uže pripada učiteljskemu stanu ali ne, če bi tudi razkrival nekompetentne rane. So li neki zgorej imenovane vasi prošle za redno šolo?

Naj bi se pa izrazil kdor koli, da dobro učenje večrazrednice ne morejo pokazati večjega uspeha od enorazrednic, rekli bi o njem da nam oznanjuje svojo

Tako brez mirá potuje skoz svet,
Usóda povsód proganja ga bridka,
Tako potuje že kdovekaj let,
Ne bó-li več našel počitka?

Krog zimska je noč! Mrzlo in temno!
Polnočni zvon že v zvoniki udarja,
A on pod streho se splazi plaho
Neznanega mu gospodarja...

Kakó se naspál je! Kakó je spočít!
Spet prejšnja je moč mu po udih razlita,
Na posteljo solčni poseva mu svít
In tudi v možganih — mu svíta.

A čuj! Kaj zunaj hrumí takó?
Kaj ótlo, mrt:ásko bóben ropóče?
In čuj, skoz ropót in hrumenje tó
Glasove bridkó jokajóče!

Gospóda sodnijska tam zunaj sedi,
Prodaja se hiša ponózna ob cesti,
Popotnik okolo vrže oči,
In h kratu je vés pri zavésti!

Tc ljudstvo mu znano je, znan tá kraj,
Ta króv mu je znan in znani zidovi,
Nj ego va je hiša na dražbi sedaj,
Plačó zdaj otroci njegovi.

Zarjúje kot lov od lovca zadet,
Nanj ljudstvo ozré se, spozná ga, se čudi;
A njemu zvrí, zmráči se svet
In mrtve na zemljo se zgrúdi.

sijajno nekompetentnost gledé ljudskih šol. No, morabitni pa učitelji večrazrednic po Krasu to novost sami raznašajo! Na Krasu se godé čudne reči.

G. dopisnik s Krasa trdi, da je eden in isti načrt za eno — in večrazrednice, in hoče nas neka-ko dovesti do sklepa, da če se z enorazrednicami toliko doseže, kot z večrazrednicami, so zadnje „ime-nitna potrata“ in brezpotrebne.

Ali je neki g. dopisnik bral v načrtih vse to, kar pravi ali kar če r-či? Bog vé, ali mu je znano, kaj je koncentrični poduk, katerega se poslužujejo tudi oznanovanci vere pri različnih narodih. Vsem se delé isti nauki, pa vendar ne povsod v isti meri, am-pak v večji ali manjši obširnosti in deloma celo ne; vse po zmožnosti, času in razmerah ukaželjnih. Tako je povsod, zakaj bi ne bilo tudi v našem šolstvu?

Načrti so splošna vodila, ne pa železna srajca. Vsak učitelj doseže, kar more času, otroški zmožnos-ti, razmeram dotične šole in prihodnosti otrok pri-merno doseči. Med važnim se vzame najvažnejše in najpotrebnejše, z vednim ozidrom na razmere otrok, kraja, staná, prihodnosti itd. Kjer pride učitelj do vestnega spoznanja, da mu načrta v kateri ali katerih točkah ne bo mogoče izvršiti, stori po svojem najbo-ljšem prepričanji; nobena šolska oblast in tudi pisa-telj načrtov sam mu radi tega ne poreče žal besede, če je mož na svojem mestu.

Srečni kraški učitelji na enorazrednicah! Ali je res pri vas med eno — in večrazrednicami samo ta razloček, „da večrazrednice učence in učitelje mučijo s celodnevnim podukom, enorazrednice pa samo s poldnevnimi“? — Blagor vam! Vi se lahko vedno pol dne sprehajate, pol dne učite; nam goriškim tr-pinom se ne godi takó dobro. Mi moramo po cele dneve, tudi ob četrkih in nedeljah kravato služiti in zaslužiti svojo uborno plačo letnih 400 gl. Kar se tiče vspeha, dosežemo tudi mi nekaj, pa vendar ne toliko, kakor na dvo — in večrazrednicah, posebno ne, če je treba podučevati dopoludne čez 80 starejših otrok v treh oddelkih, popoldne pa blizu toliko mlaj-ših zopet v ravno toliko oddelkih. Nadaljevalni tečaj je kot privrček. Takó je pri nas. Sicer se pa tudi pri nas na enorazrednicah otroci nekaj naučé, če so tudi kakor, sardele v sodu. Vsi znajo, kar znajo; marsikaj še boljše, kakor na večrazrednicah — na naših, da nikogar ne žalim.

Pri nas ni take nevarnosti, kakor na Krasu, da bi se šole širile. Vi morate vaš c. kr. okr. šolski svet brzdati, mi pa potiskamo in potiskamo in še ne gre — in tudi ne, če se kje nahaja čez 20 od 6 do 8 let starih „privatistov“. Kdor ne more priti s šestim letom v šolo, pride pa z osmim; vsak pa gotovo pri-de ob svojem času.

Stisnite večrazrednice in napravite enorazrednice „po našem“; saj pod solucum je vse mogoče. Kjer ni toliko otrok, kakor sem zgoré navedel, odpravite tudi enorazrednice, da se davki zmanjšajo, dohodki zvečajo. Saj ni treba, da bi bili vsi učeni.

Tretji.

V Ljubljani, 29. dec. — Žalostno slovo jemlje staro leto od Ljubljane in še žalostniše se novo napoveduje, posebno našim obrtnikom in trgovcem. Najprej je provzročila firma Tschinkel in sinovi velik strah v tukajšnjih trgovskih krogih, zlasti ko se je zvedelo, da v ta padec je zapletena tudi „Kranjska eskomptna banka“ proti svojim pravilom in čezsvojo moč. Ako se je začelo javiti nezaupanje v imenovani zavod uže za prvih neugodnih sporočil o Tschinkel-nih, postalo je splošno vsled najnovejših prepogostih vestij o izneverenjih in falimentih na Dunaji in dru-god. Gosti so dohajali ulagatelji, zahtevajoči svoje uloge nazaj, in banka je izplačevala, dokler je imela kaj gotovine; nazadnje pa je ustavila izplačevanje. Potem se je obrnila za pomoč do kranjske hranilni-ce; ali ta jej je pomoč odrekla v posebnej seji. Mestna blagajnica je bila pripravljena pomagati, a videti je hotela prej vse bankne knjige, česar pa ravnatelj Zenari ni hotel dovoliti. Nasledek je bil, da so zgubili celo deležniki in upravni svetniki „Kranj-ske eskomptne banke“ popolnoma vse zaupanje do vodstva svojega zavoda, dasi je bilo zadnje skontro-vanje (pregledovanje denarnic) še le 8. novembra in so našli „vse v redu“. Ko je zvedel 26. t. m. neki upravni svetnik, da ravnatelj Zenari namerava od-potovati nekoliko dni na Gorenjsko v „službenih za-vedah“, provzročil je zopetno izvanredno pregledova-nje banknega imetja. Takoj so zapazili še v nenav-zočnosti ravnatelja primanjkljaj 70.000 gl., kar so hi-tro sporočili državnemu pravdniku, policiji in županu ljubljanskemu. Med tem je srečal policaj ravnatelja na ulici, ter mu sporočil, da ga upravni svet želi za-rad nekijh pojasnij v banki, kamor je tudi odšel. Tija prišedši in prepričanši se, da zanj stvari nevarno stojé, porabil je trenotek, ko ga niso opazovali, na stopni-cah iz prvega nadstropja v pritlične blagajniške sobe, da si je zagnal svinčenko v sence. Pol ure potem je bil mrtev in včeraj so ga na tihem pokopali v ne-navzočnosti njegovih mnogoštevilnih prijateljev iz naj-veljavnejših tukajšnjih protislovenskih krogov. Razen prej omenjenih 70.000 gl., katerih pogrešajo v zalo-gi, do katere je imel Zenari sam ključ, je baje pri-manjkljaja — kolikor se dosega — še blizu

40.000 gl., poleg tega pa je še oškodoval mnogo pri-vatnih oseb, med njimi samo g. dr. vit. St. za 27.000 gl. Tudi različnim obrtnikom in trgovcem je popustil veliko dolga za blago vzeto na upanje. Da je po-tratno živel, se je vedelo uže prej, ali sedaj vsakdo kar strmi, ko čuje o ogromnih deloma še dolžnih svotah za stvari, ki si jih le redkoma privoščijo čelo v brezmejnem bogastvu razvajena usta. In vendar se dá sijajno živeti v Ljubljani tudi s 6000 gl. letnih dohodkov, kolikor je baje imel Zenari? Keliko od izneverenjih svot je doma zagospodaril, koliko na borski zaigral, se ne ve in se težko zve. Od iznever-jenega denarja je baje dobilo se uže kakih 30.000 gl., katere imajo razne banke v zastavi. Sledovi nje-govih izneverenjih segajo do l. 1881. Ako se pomisli, da „Kranjska eskomptna banka“ je bila ustanovljena ali prav za prav je sprejela agende podružnice „Sta-jerske eskomptne banke“ v Ljubljani l. 1876. z usta-novno glavnico 150.000 gl., da si je nabrala uže nad 73.000 gl. rezervnega zaklada; ako se pomisli, da i-majo pregledniki odgovornost za izneverjene svote, in ako tudi požré danes napovedani konkurs še ne-kaj tisočakov — je vendar še upanje, da vlagatelji ne bodo trpeli velike škode. Drugače bi bilo, ako bi se našel tudi pri drugih oddelkih primanjkljaj, česar pa, kakor se zdi, ni se bati. Bolj hudo ko ulagatelje zadene krah te banke trgovce kranjske in posebno ljubljanske. Ne samo, ker so bili vsi po ogromni ve-čini posredno ali neposredno z njo v zvezi in ker je banka imela po mnogo milijonov na leto prometa, ampak ker je vsled tega omajan njihov kredit in ker se bliža usodepolni čas novega leta, ko je treba toli-ko menjic rešiti in toliko naročil in plačil izvesti. Marsikaka do sedaj še imonitna hiša pričakuje stra-hom najbližnje prihodnosti. Bog daj, da bi bile bo-jazni prazne! Za malo premozne Slovence je polom te banke volik nauk, koliko je zaupati po delnicah ustanovljenim zavodom, kjer imajo bogato plačane u-radnike, in sprejemajo denar brez meje in brez vse varščine, razen kar delniška vsota znesse. Ako je del-niška vsota zaigrana in zgubljena, ne morejo julaga-telji nikogar prijeti za uložene novce. Drugače je pri naših posojilnih in hranilnih društvih: tu jamó vsak deležnik s svojim premoženjem ali vsaj s podvojeno ulogo za varnost ulog, in z ulogami ne igrajo na bor-sah, ampak posujejo jih na imetje in zemljišča.

Z denarnim „krahom“ smo doživeli v Ljubljani ta mesec tudi nekoliko političnega, samo da tega ve-liko laže prenašamo. Težko je pričakovala vsa Slo-venija, vsa Evropa in morda celo Congo-države ime-novanje novega kranjskega šolskega nadzornika. Ali čuda! imenovan ni bil tisti, kateremu so uže naprej kadilo zažigali, katerega so slavili kot moža, kateri vse zna, vse razume, vse more, kateri ima za vse monopol, celo za iznajdbo „radikalcev“ med pohley-nimi Slovenci. Sedaj pravi, da en čas rajše ostane še tam, kjer je. Kako je rekla lisica, ki ni mogla do grozdja? Naj bi ga nova nada ne prevarila! Sicer bi sam utegnil zopet postati, kar je bil še pred dve-ma letoma, radikalec.

Politični pregled.

Kakor proglašá „Wiener Zeitung“, dobili so sklenjeni načrti postav o dovolitvi pobiranja davkov do konec marca, o odpravi porotnih sod-nij za Dunaj in Klosterneuburg in o podaljšanji izjemnih sodnij za Kotor v Dalmaciji najvišje cesarsko potrdilo.

Med počitnicami državnih zbornic obračajo največjo pozornost na se volitve v kupčijske in obrtnijske zbornice. Do sedaj so po teh zbor-nicah prevladali in odločevali večinoma kapita-listi t. j. tovarnarji, velekupci in židi; le red-kokedaj se je posrečilo kakemu malemu obrtni-ku voljenemu biti. Ker obrtniki niso imeli za-stopnikov in zagovornikov svojih zadev in inte-resov, je tudi mala obrtnija pešala in vedno še hira, obrtnik sam pa komaj živi, ko njegovim izdelkom kapitalisti odločujejo ceno. Vlada sama in sedanja večina drž. zbora sti z nove obrt-nijsko postavo uže prihiteli na pomoč malim obrtnikom, pomagati pa si hočejo tudi sami s tem, da sklicujejo shode, pri katerih stavijo svo-je terjatve in se postavljajo v bran neznosnim kapitalistom. Veliko nado imajo tudi, da vsled novega volilnega reda tudi marsikterega svojih pri sedanjih volitvah spravijo v kupčijske in o-brtnijske zbornice. Pri volitvi v Brnsko kupčijsko zbornico trčili sti sku, aj tudi obe narod-nosti t. j. češka in naška. Če tudi je bilo od-danih več nemških glasov, vendar so dobili ve-čino Čehi; to je pa prišlo od tod, ker se Nemci pri volitvi niso ravnali po volilnem redu, da bi bili volili svoje zastopnike iz one skupine, v

kateri imajo aktivno volilno pravico. Tako se je zgodilo, da so Čehi zmagali. Na to nastane ne-zaslišan krik in vriš med Nemci, ko so se na-enkrat videli v manjšini v oni zbornici, katero so imeli za svojo. In kaj stori kupčijski minister Pino? On se prestraši in volitve ovrže. Proti temu ministrove mu odloku pa se pritožijo do u-pravne sodnije Čehi, ker minister more zbornico razpustiti, ne more pa volitev ovržé; to sme le volilna komisija, ako zapazi nepostavnosti pri volitvi.

Pri „eskomptni banki“ in pri „giro- in kassenverein-u“ na Dunaji so vsled malomarno-sti in nezadostne kontrole od strani upravnega sveta blagajniki izneverili blizu 3 milijone gl., enako je storil ravnatelj ljubljanske eskomptne banke, še v Gorici poznani Zenari; poslednja je morala zato celo izplačevanje ustaviti. Prvi na-sledek tem goljufijam je bil, da so se vsi oni blagajniki usmrtili, in da se pri ministerstvu pri-pravljajo naredbe za poojstrene kontrole pri bankah.

Hrvaški dež. zbor sešel se je 29. decem-bra; njegovemu delovanju je odločenih le malo sej. V prvi seji se je prebral kraljev reskript, ki zbor pozivlja k volitvi v regnikolarno depu-tacijo. Zmerna opozicija, imenovana tudi Stross-majerjeva stranka, udeležuje se sej, ne udeleži se pa volitve v ono deputacijo, če jej tudi ve-čina prepusti dva mandata.

Na Francoskem so se po novi volilni po-stavi vršile dopolnilne volitve v senat, in obe stranki, konservativna in liberalna, povrneta se enako močni v senat. Katoliški senatorji so brez uspeha protestirali proti visokemu obdačenju cerkvenih zavodov, rekši, da s tem največ trpé reveži, ki večinoma od miloščine onih zavodov živé.

Na južnem Španjskem je zemeljski potres prouzročil veliko škode, ali tudi ponesrečenih mrtvih ljudi šteje se na stotine.

Domače in razne vesti.

V nedeljo, 4. t. m., se bo vršilo v prvostolni cerkvi goriški slovesno posvečenje poreško-puljskega škofa dr. Iv. Flappa, v navzočnosti goriškega kne-zonadškofa, knezoškofa ljubljanskega ter škofov iz Trsta in iz Krka (Veglia). Popoldne bo slavnosten obed v knezonadškofski palači, katerega se udeležé razni dostojanstveniki.

Goriška čitalnica jimela je preteklo soboto prav lepo domačo zabavo brez strogega programa, jako prijetnega lica. Prijazno razgovarjanje okolo mis-posedenih gospodov in gospa, mladeničev in gospodi-čin pretrgovalo je igranje na glasovir izurjenih rok ter mnogolično popevanje. Vrstili so se samospevi s zbori, moški, ženski in mešani zbori, ki so poslušal-cem tako dobro dopadali, da so se morali večkrat ponavljati. Tombola je imela lepih in kaljivih dobit-kov ter je uročila mnogo smeha. Ko so začeli mi-sleci odhajati pod gorke plahte, začeli so petarji v sosednji dvorani privaten ples, ki je trajal par ur. Proti trem bilo je zopet vse tiho v prostorih, a mar-sikdo si je mislil, naj bi ne bil ta večer zadnji ena-ke vrste, ampak naj bi mu sledilo še več takih.

„Slovensko bralno in podporno društvo“ bo dražilo prihodnji torek, 6. januarja, na praznik sv. treh kraljev, svoje časopise, kolikor jih ima v svoji lasti. G. društveniki, ki bi radi kaj kupili, naj pridejo v društvene prostore ob 11. uri predpoludne ter naj pridno dražijo.

Slovenski otroški vrt v Gorici dobiva tudi letos navadno podporo od slovenskih rodoljubov. G. And. Kocijančič podaril je v ta namen kot prvi letošnji dar 1 gl., č. g. Anton Gibič 5 gl., g. Soče-branski 3 gl., č. g. Fr. G. 1 gl. Naj bi ti gospodje imeli obilno posnemačev; hvala malih obdarjancev jim ne izostane.

„Goriška ljudska posojilnica“ sklepa se-daj svoje račune za preteklo leto, ki se razgrnejo v pregled skor 14 dnij in se objavijo tudi v „Soči“. Promet lanskega leta znaša od 18 do 20 tisoč gl.; lepa vsota za naše majhne razmere in za prvi začé-tek. Proti koncu meseca bo najbrže občni zbor.

Odbor političnega društva „Sloga“ imel je 29. dec. sejo, v kateri je sklepal o predlogih, ki se stavijo letošnjemu občenemu zboru, ki bo v četer-tek 15. januarja t. l. ob 11. uri predpoludne v na-vadnih prostorih. Rojake, ki zahajajo v mesto, opo-zarjamo uže zdaj, naj uredijo tako svoje poti, da jim bo mogoče priti tisti dan v mesto. Gledé priprav

volitve v kupčijsko zbornico goriško odobril je odbor dosedanje delovanje predsednikovo, ki je vzel v družbi z nekaterimi rodoljubi stvar v roke, ter mu je naročil, naj nadaljuje v tej zadevi začeto pot.

Koze pokazale so se tudi v Vertobji. V neki družini letijo baje štir osebe za to boleznijo. Občinski predstojniki, pozor! da se bolezen ne razširi po okolici iz nemarnosti občanov.

Potres bil je zadnje dni na Terbiži in v Beljaci na Koroškem, kjer so hiše pokale, dalje v Zagrebu in na Španskem, v katerem zadnjem kraju je mnogo ljudi smrt storilo. Bog nas varuj te šibe!

Volitve za kupčijsko zbornico so vedno bluze. Po postavi bi moralo biti 5 volilnih skupščin, pa za goriško zbornico so le 3, kajti takih obrtnikov in trgovcev, ki bi plačevali nad 100 gl. davka brez doklad in ki bi morali biti v 2 volilnih skupščinah, je pri nas tako malo, da so jih združili z drugimi, ki plačujejo manj davka. Trgovci volijo vsi vkup in so zapisani v imeniku s št. I. V mestu voli, kdor plačuje najmanj 5 gl. davka brez doklade, na deželi, kdor plačuje najmanj 3 gl. brez doklad. Ta skupščina voli 8 mož in sicer 6 v mestu, 2 na deželi. Pravico voliti imajo vsi, ki so zapisani v imeniku, pravico izvoljenim biti pa le tisti, ki so zaznamovani z besedo „elegibili“ (ali so izdali tudi slovenske imenike, ne vemo) in sicer le v oni skupščini, v kateri imajo volilno pravico. To velja gledé vseh skupščin. — Obrtnijski oddelek voli v 2 skupinah; ena obsega one obrtnike, ki plačujejo 20 gl. davka in več brez doklad. Ti obrtniki so zapisani v imeniku št. II., volijo 8 udov, 4 v mestu in 4 na deželi. Aktivna in pasivna volilna pravica, kakor zgoré. — V tretji skupščini volijo obrtniki, ki plačujejo v mestu 5 gl., na deželi pa najmanj 3 gl. davka brez doklad. Zapisani so v imeniku št. III. in volijo 6 mož, 2 v mestu in 4 na deželi. Imeniki so razpoloženi pri davkarjih, kjer naj si jih vsakdo ogleda. Reklamacije naj se pošiljajo do 7. jan. komisiji v Gorico po pošti ali po davkarjih. Kdor ima volilno pravico, sme reklamirati tudi za druge.

Veliki zvon za cerkev sv. Ignacija v Gorici je uže ulit in posvečen, ali obešen ni še v zvoniku, temuč hrani ga zvonar v svoji livarnici. Stroške za ta zvon je pokrila deloma ranjka Kerpanca, ki je zapustila glavnico 1500 gl. v ta namen, a vse drugo je plačala in plača še bratovščina srca Jezusovega, ki je uže pogosto in obilno pomagala farni cerkvi sv. Ignacija. Prej so bili upisani v to bratovščino vsi odlični farani; zdaj so pa njeni udje večinoma rokodelskega in obrtnega stanu, ker gospoda ne čaka nebes na onem svetu, ampak jih išče uže tukaj v časnem razveseljevanju in uživanju. Veliki zvon se postavi v severni prazni zvonik in k njemu se obesita še dva sedanja večja zvonova iz južnega zvonika, tako da v tem ostaneta samo dva mrvčaska zvonova, na katera bo ura bila. Da se zvon ni še postavil na svoje mesto, kriva je bolezen onega mojstra kovača iz Vidma, ki je imel zvonove obesiti. V Furlaniji nekje mu je zvon tako nesrečno padel na nogo, da mu je zmel en prst. Ždaj je treba čakati, da se mož ozdravi; potem še le obesi zvon, ki je že ulit.

„Concordia“ začela je nekaterim gospodom uže presedati; bojijo se, da častniki tukajšnjega pešpolka št. 62 bi se odpovedali društvu, ki je proti cesarju zvestim Slovincem tako postopalo, kakor smo uže omenili o drugi priliki. Ko so se spletke proti Slovincem še le kovale, rekel je baje neki ud imenovanega društva, da tako postopanje proti čitalnici ni lepo (ist nicht honett); a gospod, ki ima v društvu precejšnjo besedo, bi se bil na to prav sladko namuznil. Ždaj pa prav ta gospod zvrta krivdo na čitalnico, češ da ni o pravem času odgovorila na to, kar je bila prašana, kakor da ne bi bila „Concordia“ sklenila, da se noče pogajati s čitalnico, še predno je bila to prašana. Ni treba vračati krivde na poštene ljudi, sami jo nosite; še predno je bila dvorana popravljena (meseca maja), trosili so vaši ljudje vest, da za Slovence ne bo več prostora v oni dvorani. Ako bote to tajili, bodo Italijani pričali zoper vas.

„Bralno društvo“ v Velikih Žabljah je imelo svoj letni občni zbor dne 1. januarja 1885. v svojej bralnej sobi ob 4. uri popoldne se sledečim sporedom: 1. blagajnikovo in tajnikovo poročilo; 2. volitev odbora; 3. določitev časopisov za l. 1885; 4. posamezni predlogi. Društveniki udeležili so se v obilnim številu zbora ter so pokazali, da jim je mar za razvoj društva.

Vabilo. Odbor Solkanske čitalnice uljudno vabi vse čitalnične ude k 17. rednemu občnemu zboru, ki bo v nedeljo 4. januarja t. l. ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih. Po občnem zboru bo domača zabava v krčmi g. Alojzija Mozetića.

„Bralno društvo“ v Šempasu priredi prihodnje nedelje, 4. t. m., o 5. uri popoldne v društvenih prostorih besedo z obširnimi in zanimivimi sporedom. Ustopenina za neude 20 kr., listki za toambo po 5 kr.

Dornberška županija, sestavljena s katastralnimi občin Dornberg in Prvačina, je v izvanrednej seji dne 22. decembra pret. leta imenovala našega pesnika Simona Gregorčiča častnega občana teh občin.

„Matica slovenska“ v Ljubljani začne takoj po božičnih praznikih razpošiljati društvene knjige za leto 1884. Udje dobé troje knjig, namreč: „Letopis“ za l. 1884. „Črtice duševnega žitka štajerskih Slovincov“ in „Lovčeve zapiske“ II. del. Ob enem z oddajo knjig letošnjega leta se bo pobirala od društvenikov tudi udnina za prihodnje leto, da bo odboru slednjič možno, vzdržavati red v izdavanji knjig. Pri tej priliki se slovensko občinstvo opozarja tudi na bogato matičino književno zalogo, obstoječo iz društvenih knjig preteklih let, katerim se je kupna cena znatno znižala.

Profesor Franc Šuklje, urednik nekolekovanega „Ljubljanskega Lista“ in kot tak znan slovenskemu svetu, poklican je, dasi je nedavna trdil, da visoka dunajska vlada odobruje njegovo postopanje v vladnem listu, ki ga izdaje tiskarna Kleinmayer & Bamberg na svoje stroške, ne da bi odgovornemu uredniku in njegovemu pomočnemu osebju kaj plačala, na prvi državni gimnazij na Dunaj. Od tega mesta do ministerskega stola je samo en korak, ki je igrača temu, ki zna dobro skakati. Vsa kranjska dežela in vsa Slovenija se veseli tega zasluženega povišanja ter želi, da bi gospod odlikovanec, ki je svojim visokim pokroviteljem mnogotero zadrego pouzročil, kmalu pokazal se v novem svitu, ki mu ga vsakdo iz srca privoščí. Kot urednik znal je visoke osebe tako trdo na se privezati, da so delile z njim usodo svečanih dolgih nosov. Prav jim je! Ako beseda srboritegu bejevalca več velja nego mirna prošnja in svet narodnjakov, naj pride taki besedi primerno plačilo. Ko je beseda kranjskih rodoljubov na merodajnem mestu še kaj veljala, priporočal se je baje sedanji deželni šolski nadzornik za to mesto, katero ima zdaj. Ko je pa gospod Šuklje začel meriti hlače ljubljanskim gospodom šolnikom, bila je največja nevarnost, da kazni Bog z njim kranjske ljudske učitelje. Na veselje prebivalcev vseh slovenskih dežel, podrla je pravična dunajska vlada črne naklepe ter je pokazala v dejanju, da se ozira na želje in potrebe narodov. Slovenski narod se je oddahnil ter začel zopet upati proti neizmernemu zlu, ki ga je moral prenašati. Slovenski duh se je okrepil in pričakovati je na Kranjskem v novem letu boljših dni od onih preteklega leta. Kranjci so spoznali, da pravične pritožbe ne ostanejo neuslišane, spoznali so, da imajo v sebi moč, da jim ni treba klečepaziti pred vladno stranko, ki sebe imenuje narodno in zmirlja druge narodnjake z radikalci. Jasno je kot beli dan, da slovenski narod na Kranjskem ostane to, kar je, in da le kruhoborci hitijo v tabor vladnih slepih privrženec ter naznanjajo svetu svoja imena s polnim podpisom. Pač malo junaštva v takim podpisu, za kateri sledi hvala in plača za petami. Radovedni smo, ali se bo snovala in utrjevala tudi v novem letu v vodini kranjski častna straža slavne vlade, prežeča na kočček, ki bi kodi odletel. Menimo, da klobasarji zgubijo srčnost, ko bodo premišljevali milo usodo svojih glav. Res, dosti se je delalo na Kranjskem za razpor, dosti za politiko slepe udanosti in cvička. Prepričani smo, da v novem letu zmagajo pravična načela in da narod ne bo sluga poedincem, ampak poedincev svetinja, katero je treba spoštovati. Dosti so trpeli kranjski Slovinci sramote in ponižanja, konec naj bo političnemu pohujšanju in pešanju. Dogodki zadnjih tednov preteklega leta vzbudili so v Kranjcih prepričanje, da spletke in sila le nekaj časa gospodujejo, a da na zadnje vendar pride pravica do zmage. Kranjci! na pravni, pošteni poti vkup, in vrag se Vas zboji; lačne spenjalice po višjih mestih označite in naznanite kot take, da se ne bodo sklicavali Vaši nasprotniki na nje kot na dobre narodnjake. Narod! ostani sebi zvest; ne daj se v službo možem ki skrbé za se in svoja mesta. Bog te je obvaroval nevišeečnega deželnega šolskega nadzornika; reši te tudi drugih, katerim služíš v čast in slavo, kateri te hočejo učiti plesati na svoje piščali.

Šopmarje. Gospodu pl. Trnkóczy-ju, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinskej bolezní na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dni nisó mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratkej rabi opostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednakej bolezní priporočam. Vasej blagorodnosti pa izrekam najprisrčnejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Franc Jug, posestnik v Šmarji pri Colji.

Planinski zeliščni sirup kranjski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prene in pljučne bolečine; 1 steklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodci, jetrnih in obistnih boleznih, v škatuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatuljami 1 gold, 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Lekarnica pri Materi božji v Korminu na nunskem trgu ima zalogo vsakovrstnih zdravil.

MASSAGE
K. Gottwald, zdravnik specialist v mehničnem zdravljenju, iz Prage, zdravi po zdravniškem nalogu trganje (revmatizme), spahnenja, božjast. Zdravljenje z mrzlo vodo in električnimi kopelmi se izvršuje z veliko natančnostjo.
V Gorici, za Mesnicami (via Morelli), št. 23. I. nadstropje.

Vabilo.

Uljudno vabim vse svoje gospode volivce k javnemu razgovoru v dvorani mestne palače v Gorici (Via del Giardino) v nedeljo dne 11. januarja 1885 ob 11. uri predpoldne, da slišijo poročilo o tem, kako sem opravljal svoj poslanški mandat.

V Gorici 30. decembra 1882.

CORONINI.

Šaljivi list „Juri s pušo“ nastopi v večji obliki II. tečaj, prinašal bode velike in male šaljive podobe ter velja za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 50 kr., za četrt leta 80 kr. Denar in pisma naj se pošiljajo uredništvu „Jurja s pušo“ v Trst.

Oznanilo.

Dne 5. januarja 1885. se odpre prvi

mesečni sejem

brez pristojbin

za živino, krojaško in suho blago

TURIJAKU - TURRIACO.

Omenjeni sejem je bil dovoljen z visokim odlo. kem namestništvem od 27. novembra 1884 št. 17064 in se bo držal vsak prvi ponedeljek meseca (ako pride na ponedeljek praznik, prvi delavnik za njim).

Podpisano županstvo si šteje v čast, naznaniti slavnemu občinstvu, da omenjeni dan se napravi, zato da bi se odprtje mesečnega sejma bolj slovesno vršilo, velik ples in da se dá vsakemu nedoma čemu človeku, ki pripelje na sejem goveda ali konje, brez razlike o n listek za srečkanje na naslednje tri dobitke, namreč I. dobitok 15 gl. — II. dobitok 10 gl. — III. dobitok 5 gl.

Županstvo v Turijaku (Turriaco) okraj (tržiški, Monfalcone).

Župan. AUGUST BOSMA.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliči

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter ravmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, utekline, otrpnele ude in kite itd., malo časa čé se rabi, pa mine po polnem trganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliči“ s zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr

Zahvala.

Moja mati so na protinskej bolezní na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa bolezen čedalje hujša prihajala in uže več dni nisó mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratkej rabi opostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednakej bolezní priporočam. Vasej blagorodnosti pa izrekam najprisrčnejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Franc Jug, posestnik v Šmarji pri Colji.

Planinski zeliščni sirup kranjski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prene in pljučne bolečine; 1 steklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in siropi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne smeje bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodci, jetrnih in obistnih boleznih, v škatuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatuljami 1 gold, 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Naročila se izvršé: najhitreje s poštnim povzetjem v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. TRNKÓCZY-ja na Mestnem trgu v Ljubljani.

VINO NA PRODAJ.

1884.	leta belo vino rezno hektoliter	10 gl.
1883.	„ „ „ prav prijetno „	12 gl.
1879.	„ „ „ „ „	16 gl.
1875.	„ „ „ „ „	22 gl.
1868.	„ „ „ „ „	60 gl.
1884.	leta pristni tropinovec	30 gl.
1884	„ „ slivovec	40 gl.

Josip Kravagna

v Ptuiji (Pettau), Štajersko.